

Αθήνα 27 ΜΑΙ. 1988

Αριθ. Γνωμ. 8

Προς
το Υπουργείο Δημοσίας Τάξεως
Ελληνική Αστυνομία
Διεύθυνση Μελετών.
Τμήμα Νομικών Μελετών (3ο)
Κατεχάκη 1, Αθήνα, Τ.Κ. 101 77.

Σε απάντηση στο υπ' αριθμ. πρωτ. 1017/44/γ/9.5.1988 έγγραφό σας, με το οποίο τίθεται το ερώτημα εάν σε σχέση με προσδιοριζόμενη κατηγορία υποθέσεων δύνανται να διορίζονται υπάλληλοι της μηνύτριας εταιρίας ως πραγματογνώμονες, έχω την τιμή να σας γνωρίσω τα ακόλουθα μαζί με την επιστροφή του ανωτέρω εγγράφου και των συνημμένων σ' αυτό σχετικών.

I.- Σύμφωνα με όσα αναλυτικότερα διαλαμβάνονται στο ερώτημα, η Υπηρεσία σας, όταν επιλαμβάνεται ποινικής υποθέσεως έπειτα από έγκληση της Εταιρίας Προστασίας Πνευματικής Ιδιοκτησίας Βιντεοπαραγωγών Ελλάδας (Ε.Π.Π.Ι.Β.Ε.) ως αντιπροσωπευτικού σώματος, συναντά δυσχέρειες αναφορικός με τον εντοπισμό των βιντεοκασσετών που έχουν αναπαραχθεί παρανόμως. Καταρχήν επισημαίνεται, ότι, όπως αναφέρεται εκτενέστερα στην υπ' αριθμ. 3/88/12.4.1988 Γνωμοδότηση του Εισαγγελέα Πρωτοδικών Αθηνών, αντίγραφο της οποίας επισυνάπτεται στο έγγραφό σας, δεν αποκλείεται η παρουσία κατά την σχετική αυτοψία εκπροσώπου της ΕΠΠΙΒΕ, που ορκίζεται ως μάρτυρας για την υπόδειξη των κατασχετέων μαγνητοταινιών, και ότι πάντως η ανωτέρω κατ' άρθρ. 182 Κ. Ποιν. Δ. ενέργεια διαφοροποιείται από την ενέργεια πραγματογνωμοσύνης και

από την άποψη, ότι κατά την ποινική διαδικασία το συμφέρον του μάρτυρα, σε αντίθεση με ό,τι αληθεύει για τον πραγματογνώμονα, δεν συνιστά λόγο εξαιρέσεως. Συναφώς πρέπει να παρατηρηθεί επίσης, ότι με την ως άνω γνωμοδότηση, εκτιμώμενη στο σύνολό της, δεν δίδεται απάντηση, τουλάχιστο ευθέως και με πληρότητα, στο ερώτημα που τίθεται ήδη. Και τούτο διότι αφενός η γνωμοδότηση αυτή προκλήθηκε από ανομοιογενές, σε σχέση με το τελευταίο, ερώτημα και αφετέρου με την ίδια γνωμοδότηση δεν θίγεται το θέμα της εξαιρέσεως, αλλ' απλώς αναφέρεται σ' αυτή πλεοναστικώς, δηλαδή πέραν του τεθέντος τότε ερωτήματος, ότι ο διορισμός υπαλλήλων της μηνύτριας εταιρίας ως πραγματογνωμόνων είναι δυνατός από την άποψη εφαρμογής του άρθρ. 186 του ανωτέρω Κώδικα για τον λόγο ότι οι πίνακες των Πρωτοδικείων Αθηνών και Πειραιώς δεν περιέχουν πραγματογνώμονες της σχετικής ειδικότητας.

II.- Σύμφωνα με τα προεκτεθέντα, είναι δυνατό από γενικότερη άποψη να διορισθούν ως πραγματογνώμονες πρόσωπα που δεν είναι εγγεγραμμένα στον πίνακα, εφ' όσον αυτός δεν περιέχει την ειδικότητα που απαιτείται για την ενέργεια της πραγματογνωμοσύνης, κατ' εξαίρεση σε σχέση με την υποχρέωση που ειδικώς θεσπίζεται για τον διορίζοντα με την πρώτη περίοδο του εδ. α' της παρ. 1 του άρθρ. 186 Κ. Ποιν. Δ. Διαφορετικό, όπως επίσης αναφέρεται ανωτέρω, είναι το ζήτημα της εξαιρέσεως. Ως προς το εξειδικευμένο αυτό ζήτημα διαστέλλεται περαιτέρω η διαδικαστική άποψη αφηρημένως από την ουσιαστική άποψη. Όσον αφορά τώρα την ως άνω πρώτη άποψη, ισχύουν όσα εκτίθενται αμέσως κατωτέρω.

Τα ονόματα των πραγματογνωμόνων πρέπει ν' ανακοινώνονται στον κατηγορούμενο, ώστε να έχει τη δυνατότητα ν' ασκήσει το σχετικό δικαίωμά του, διότι άλλως δημιουργείται απόλυτη ακυρό-

Β

τητα (ΑΠ 210/1961 Ποιν.Χρ.ΛΑ'477, 1267/1986 Ποιν.Χρ.ΛΣΤ'264). Εξυπακούεται, ότι δεν ανακύπτει ζήτημα αν δεν ζητηθεί η εξαίρεση, έστω και αν ο πραγματογνώμονας είναι εξαιρετέος, δεδομένου ότι η γνωμοδότηση πραγματογνώμονα που υπόκειται σε εξαίρεση δεν προσβάλλει συνταγματικώς κατοχυρωμένο δικαίωμα και δεν αποτελεί ως εκ τούτου απολύτως απαγορευμένο αποδεικτικό μέσο. Επίσης κατά το στάδιο της έκτακτης προανακρίσεως, που αφορά το ερώτημα, μόνη η υποβολή της αιτήσεως δεν εμποδίζει κατά το άρθρ. 193 παρ.2 εδ.α'Κ.Ποιν.Δ. την πραγματογνωμοσύνη. Αντιθέτως, εάν ακολουθήσει και ευδοκίμηση της τυχόν υποβληθείσας αιτήσεως εξαίρεσεως, το δικαστικό συμβούλιο ή το δικαστήριο ουσίας που επιλαμβάνεται σε επόμενο διαδικαστικό στάδιο, υποχρεούται να ερευνήσει και αυτεπαγγέλτως την ακυρότητα της εκθέσεως πραγματογνωμοσύνης σύμφωνα με την παρ.3 του ανωτέρω άρθρου 193 (Α.Μπουροπούλου, Ερμ.του Κώδ.Ποιν.Δ., 1957, σελ.935). Άσχετο είναι το ζήτημα ότι ο πραγματογνώμονας που εξαιρέθηκε δύναται να εξετασθεί ως μάρτυρας (Χ.Δέδε, Ποιν.Δικον., 1979, κείμ. και σημ.1, ΑΠ 73/1984 Ποιν.Χρ.ΛΔ'706). Πάντως η ακυρότητα της πραγματογνωμοσύνης είναι σχετική και καλύπτεται σύμφωνα με τους ορισμούς των άρθρ.173 και 174 Κ.Π.Δ. Πέραν από αυτό, αν παραλείφθηκε σε όλους τους βαθμούς δικαιοδοσίας η κήρυξη της ακυρότητας, δεν θεμελιώνεται λόγος αναιρέσεως, αφού δεν πρόκειται για απόλυτη ακυρότητα.

III.- Η δεύτερη από τις ανωτέρω απόψεις είναι προφανώς η εγγύτερη προς το προκείμενο θέμα. Σε σχέση με αυτή την άποψη είναι θεμελιακή η σημασία των άρθρ.15 και 191 Κ.Ποιν.Δ., από τον συνδυασμό των οποίων προκύπτει, ότι ο πραγματογνώμονας δύναται να εξαιρεθεί, εάν διεγείρει υπόνοιες μεροληψίας. Παραλλή-

ση που αναφέρεται στο έγγραφό σας και έγκειται ειδικότερα στο ότι δεν υπάρχουν άλλα πρόσωπα με ειδικές γνώσεις, εκτός από εκείνα που έχουν σχέση με την μηνύτρια και τους κατηγορουμένους, εφ'όσον η διοικητική δυσχέρεια, όταν μάλιστα δεν ανάγεται σε γεγονός που δεν ήταν δυνατό ν'αποτραπεί, δεν αρκεί για να επηρεάσει το κύρος του νόμου.

V.- Το τελικό συμπέρασμα είναι, ότι κατά την περίπτωση που τέθηκε υπ'όψη μου είναι σκόπιμο ν'αποφεύγεται ο διορισμός υπαλλήλου της μηνύτριας ως πραγματογνώμονα για να προλαμβάνεται η τυχόν εξαίρεσή του ή η κήρυξη της αντίστοιχης σχετικής ακυρότητας από το δικαστικό συμβούλιο ή το δικαστήριο της ουσίας.

Ο Αντεισαγγελέας του Αρείου Πάγου

Αναστάσιος Βερνάρδος